

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А .

Бр. 25.

Београдъ 18. Юнія.

1848.

Бѣда Србства збогъ издавца.

Никомъ дужно,
 При томъ тужно,
 Србство — кое съ врагомъ с' бори,
 А люта га туга мори!
 Авай туго!
 Црна друго!
 Кадъ ѣшь дигнут' твое руке,
 Да с' опрости Србинъ нуке?

* * *

Врагъ се чуе,
 Оковъ еуе,
 Србство прети съ нѣмъ оковат'
 Да не б' могло напредоват'.
 Авай враже!
 Теб' ли траже
 Издавце рода свога
 Рад' худога мыта твога!

* * *

Издавце
 Продавце
 Поводъ дасте роду миломъ,
 Да га дави врагъ са сълкомъ.
 О издавци!
 О продавци!
 Збогъ васъ Србство сноси бѣду,
 А не гледи славе звѣзду.

* * *

Славе звѣздо!
 Ты си гнѣздо
 Сви народа овогъ свѣта;
 А што творишь Срба клета?

Што издаю
 И продаю
 Родъ за користь издавце,
 Зато л' одъ нѣг' криешь лице?

* * *

Али Србинъ
 Быт' неѣ туѣинъ;
 Па нек' гледи издавце
 Родъ 'пропастит' навалице.
 У худости,
 А вѣрности,
 Быт' сваке воли Србинъ правый,
 Нег' туѣинъ му родъ да дави.

У Београду на Видов-данъ 1848.

Павле П. Петровиѣвиъ,
Слушатель права.

СПОМЕНИ

изъ новіе срѣске исторіе.

Благородному Г. Воеводи Живку Шливи-
чу съ Честію

наискорѣйше на мезулу

№ 1760

у нахій поречкой
гди буде.

Поздравляемъ васъ воевода Живко Шливи-
чу и тако вам даем на знаѣ, какосмо ми вама
ючер писали 8-га числа сего мѣца, какобете про-
тиву неприятеля поступати, сада пак повтори-
телно вама пишемо и налажемо, да сву вашу

www.войску допоследнѣга Човека искупите, и све тамошнѣ Старецине у гомилу дасе збіете, и планину до поречке реке, кудае нареѣено добро и твердо у свако доба дачувате, путове све непотребне да засъчете и заломите, а по згодни-ма мѣстима Бусіе аке да поставите планином, и тврдо чувайте да турци планиву неувате, а роблѣ за леѣа у нутра уклоните, да турци ште-ту какову учинити неби могли, док вам индат од Делиграда стигне, ер мисмо наредбу учинили, да вам се одовуда помоби пошлѣ, а я одваам опет од дрине едно пет шест хиљада войске, и войска еднако иде, и аѣу сам собом са овом войском тамо к вама доѣи, и даби могли прие-стиѣи, ударамо на Пожаревац преко Пожаревач-ке, и тако скороѣемо тамо к вама доѣи да зна-те, а меѣутимъ виее добро држите и уредите, док и ми тамо доѣемо — особито оштро вама заповѣдамо, да сиротиню добро чувате и запла-нате и едан другога да нехарате, нити ячин од слабѣега да што отимате, и коибиее усудио кога похарати, или што отети, да знате даѣе сваки такови кои біо да біо главом платити када тамо доѣем — — Остаемо вам свако добро желеѣи

У тополи верховни вожд нар.
9. августа 1813. Сербскога и кавал.
Георгіе Петрович.

Турци преко планина топове носити немо-гу, нити може сва сила на едан пут ударити а ви са свом войском у Бусіама будите, пак Чете разбіайте, и недайте им у нутра проѣи — —

МЫСЛИ.

Ко мысли, да може живити безъ други, тай се яко вара; а ко држи, да други не могу бити безъ нѣга, тай се јошъ вице вара. —

Оно е честанъ човекъ, кои свагда жели дружити се са честнимъ людама. —

Желя: показати се разумнымъ, често намъ препятствуе бити таковымъ. —

Честность жена не редко раѣа се изъ же-лѣ: сачувати добро име и спокойство свое. —

Има глупака, кои се познаю и умеду сво-іомъ лудошбу помоби се. —

Неки люди налику су на помодне пѣсме, кое се пѣваю неколико времена, макаръ да су колико рѣаве. —

Любавъ славе, плашня стыда, желя доѣи у добро станѣ, учинити животъ сладкимъ и спо-койнымъ, и понизити друге: естъ по веѣой части мати юнашства толико славеѣегъ се меѣ лю-дама. —

Неустрасимостъ е прекообична сила душе, надячуюѣа све препоне, све смутнѣ и волнова-на, коя се у нѣой появити могу при угледу ве-лике опасности. Збогъ ове силе задржаваю ю-наци спокойно положенѣ и присуство духа и у самимъ страшнимъ и поразителнимъ случаяма. —

Благодарностъ е то, што е вѣресія меѣу трговцима. Ова обдржава трговину и мы често дугове своѣ плаѣамо не збогъ обвезаности но ради приобрѣтѣна веѣегъ повѣреня. —

У очекиваню благодарности за учинѣне у-слуге многи се преваре збогъ тогъ, што гор-дость благодѣтеля не може се сугласити уцѣни благодѣяня са гордошбу благодѣяніе примаю-ѣегъ. —

Тай е савршено лудъ, кои хоѣе да е самъ паметанъ. —

Ма чему приписивали тугу нашу; она ско-ро свагда пораѣа се изъ користолюбія и често-любія. —

Често намъ умъ служи на то, да слободнѣ чинимо будалаштине. —

Проницателство е некій родъ предвиѣеня, кое вара наше честолюбіе вице одъ своју други свойства ума. —

У давнашнѣой любви као и у старости о-сеѣамо вице жалости него задовольства. —

Ко изъ чистогъ ерца похвалюе добро дѣло, тай на некій начинъ участвуе у нѣму. —

Ако насъ другови наши преваре, треба да смо равнодушни према увѣраваню нѣове служ-бе, но никадъ не треба да будемо нечувствителни према нѣовой несреѣи. —

Непріятельи наши суде о нама правіе него мы сами о себи. —

Старостъ е тиранъ и забранюе смртномъ казни сва удовольства младости.

По некадъ су и будале са умомъ, но ни-кадъ съ расуѣенѣмъ. —

Иѣао намъ е, кадъ насъ, или другове наше непріятельи преваре, а скоро свагда намъ е ми-ло, кадъ сами себе варамо. —

Намѣра насъ никадъ не вара, но доводи насъ у опасность варати се. —

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мы смо тако научени претварати се предъ другима, да се често и сами предъ собомъ претварамо. —

Многи само зато чине добра, што безъ казни немогу чинити зла. —

Урођена свойства не чине насъ толико смѣшнымъ, колико притворна. —

Мы се често чувамо и нећемо на себе као годъ я на друге. —

Мало се говори онда, кадъ насъ честолюбие не гони много торокати. —

Кои се одриче хвале, тай жели да два путъ хвалѣнъ буде. —

Многи су люди подобни новцу: доста пута мы смо принуђени примати њ по курсу а не по вредности, кою они сами по себи имаю. —

1. Ђ. Ѓ.

НЕКЕ ПРИМЕТБЕ

о књавги:

„СРБСКА ГРАМАТИКА

одъ Илиѣ Захаріевѣћа, и пр.“

Србска граматика ова, коя ѣ, као што се по њномъ изъ питаня и одговараня сложеногъ састава познаѣ, за ученике одређена, учи не само што спада у граматику, него вако деца и нека бокаюћа и вокаюћа писмена треба да уче, а у нечемъ и не „доброме говору србскоме“ учи насъ; па зато о њой ово неколико приметба чинимъ, не што бы я њю критизирати хтео, еръ ово чинити, писамъ чини ми се кадаръ, — не што самъ њю поправити наумю, еръ она се, као србска граматика, поправити неѣа. И тако

1. На стр. 6. (и 78.) учи насъ, да се на пытанъ *чий, чја, чја* родителнымъ одговара; а я држимъ, да ѡй ни еданъ Србинъ, кадъ га ушыта: *чий ѣ ово дудъ?* неће одговорити: *Павла*, него: *Павловъ*. Па башъ ни съ єднымъ существительнымъ (голымъ) на пытаня та, као у њмачкомъ или другомъ комъ ѣзыку у родителномъ одговорити се неможе, него се свако у прилагателно окрене; зато бы требало, да ѣ србска граматика пытаня ова по србскогъ ѣзыка свойству саставила.

2. За существително *плећа* (стр. 16.), *устие* (стр. 8.), и мн. др. вели, да броя единственогъ немаю; а я видимъ да свакій двоножаць (а

и четвороножаць) десно и лево *плеће*, горню и дойню *устну* има; па да се ѡшъ и различиты зобова, єчмова, и т. д. находи.

3. Граматика намъ ѣ ова на премного мѣста, а особито кодъ склоненія существителногъ дволчна (марама одъ два лица), гди вели да у родителномъ множественомъ мотка, има *лоткій* и *лотака*; слуга, *слуга* и *слугу*; а у творителномъ единственомъ кость, да има *кости* и *кошћу*; масть, *масти* и *машћу*; гладъ, *глади* и *гладћу*; крвь, *краи* и *крвалю*, и т. д.

4. Браћа, деца у дателномъ и творителномъ множественомъ да имаю *браћама*, *децама*, као годъ и оно, да момче има у множественомъ *ломчићи* одвећ ѣ погрешно. Ревенъ требало бы єданпутъ да престаѣ; еръ овымъ се путемъ ѣзыкъ квари. Граматика ова научиће многу ово-странску децу, коя су до яко у дателномъ *браћи*, *деци*, — а у творителномъ *бракољ*, *децољ* говорила, да одсадъ браћама, децама и т. д. говоре.

5. На стр. 60. стои, да се глаголи II. спрезаня у наклоненю неопредѣльномъ врло неєднако окончаваю, па да зато здраво назити треба на прво лице единственогъ броя садашнѣгъ времена наклоненія изьявителна; а зашто? заръ ѣ то тако одвећ нужно? заръ ѣ кодъ глагола то найнужднѣе, да се мора знати когъ ѣ спрезаня кои? — Кадъ се дакле одъ свакогъ глагола прво лице *знати мора*, на што су она правила одъ 65. стр.? Може бити зато, што и друге граматике имаю правила о саставляню времена, наклоненія и т. д. Я мыслимъ, да су она посве излишна, еръ су сва на томе єдномъ основана, да се прво лице знати мора, а овоме мораню ни за єдну длаку одъ помоћи нису. За сва дакле она на 65. и 66. стр. правила, доволно ѣ ово найкраће: „одъ наши глагола *мора се знати* прво лице,“ па онда знамо когъ ѣ спрезаня кои глаголь; у осталоме ће насъ образаць упутити. Хоће ли пакъ незнаюћега образаць II. спрезаня упутити, да онъ одъ глагола *дунути*, *трести* и т. д. 3. лице множественогъ броя садашнѣгъ времена начини *дуню*, *трестю* и т. д., то нѣ посао србске граматике; — хоћу ли одъ савршителногъ глагола *дати*, *познати* и др., кои прво лице по I. спрезаню имаю, 3. лице множественогъ броя садашнѣгъ времена произвести: *даю*, *познаю*, и т. д., то морамъ и самъ знати, као и прво лице одъ свакогъ глагола; а кадъ ово знамъ, онда ћу и самъ погодити, коя одъ глагола на *тати*,

кои ли одъ оны на *ивати* иду по I. кои по II. спрезаню. То е штогодъ сасвимъ извѣстно; и онда се цѣла граматика може саставити изъ ово неколико рѣчій: „ко жели србски правилно говорити, читати и писати, тай *мора знати* добро србскій языкъ.“ — Оно правило, ков вели, да неке изменяеме части говора имаю овако а неке онако, и ков вели, да се што *мора знати*, а недоказуе како се то *може дознати*, естъ само *правило обичая ради*; овако и оволико вреде правила србске граматике о производеню времена, ерѣ я држимъ да наши глаголи нису тако одвећ замршени, да се на извѣстнїя правила дотерати немогу.

6. На завршетку замршени правила о саставляню наклоненїя повелителногъ учи насъ она, да у првомъ и другомъ лицу, множественогъ броя глагола III. спрезаня писме и оштро изговоримо; дакле: учимо, радимо, любите, и т. д., место: учимо, радимо, любите?

7. Предлогъ *при*, кога изъ србски уста никакo нечуемо, и коимъ е граматика ова сувише окићена, могао бы сасвимъ изостати; ерѣ Србинъ вели: на веселю, у веселю, на копаню, — а не *при* веселю, *при* копаню (стр. 71.).

8. „Онъ е дао петъ ученицы *книжку*“ (стр. 84.); овако насъ може само граматика научити да говоримо, а до садъ е говорено: онъ е дао петорици ученицима *книжку*. (Па или овако или онако рекао, ту свойство брoителнога ништа невреди, него свойство глагола *дати*.)

9. „Свака речъ састои се изъ толико слогова, колико самогласны или двогласны писмена има, збогъ тога писмена едногъ слога раздѣлити нетреба“ (стр. 104.); инди брдо, брка, бршлянь и мн. др. рѣчи еднословне су, — и онда имамо и безсловни.

10. Кадъ е болѣ *саданїй*, него *сadanнїй*; онда е болѣ и *дананїй*, *каданїй*, *негданїй*, *овданїй* и т. д. него: *данашнїй*, *кадашнїй*, *негдашнїй* и мн. др.

22. Апр. 1848.

Ср. —

МУДРА ИЗРЕЧЕНЯ.

* Кои се каменъ често преврће, неће мавиномъ обрасти; слѣдователно младићъ, кои се полезну науку придобити стара, неће безъ знаня остати.

* Кадъ бы се онай, кои у садашнѣ време славно живи, а друге люде равнодушно презире, ономенуо, шта е было, и да завири у будућность да види шта га може постићи, текъ бы онда познао, зашто га е природа да живи произвела. —

* Ништа ти грѣе ни грѣшнїе на овомъ свѣту нема, но кадъ ко на кога безъ узрока, и на неизвѣстно доношенѣ омрзне и хулећи презирати га почне.

Владимиръ Васићъ.

Тешко е быти кадиа, а масла и свра доста.

Срб. пословица.

Претећ' кнезу са ариштомъ (1) солгабировъ лютой,

Учи нѣга како треба, да промене људи:

„Море лудо паорска, (2) тако ли се кнезуе!“

Пакъ што треба за куйну, све му редомъ казуе:

„О Божићу и фашанга питаны телаца,

„Бела брашна, и путера, млади ягавица,

„А предъ ускрсь на пролеће лепа кравля масла.

„Юшъ равакъ-меда еданъ љупъ и хляду яя.

„Кою главу шећера ил' каве левантинске

„Донесеш' ли, быћешъ првїй одъ стране потиске;

„А кравицу музару ако бы ми добио

„Иштень енгемъ (3) у ярашу (4) найсретнїи бы быо.

„Я моруе и естрѣ одвећ едемъ радо,

„Падне л' ти шака прибав' ми, на те кол'ко стало.

„Юшъ да т' кажемъ море кнеже, и добра дувана

„Накупуи ми, ал' не другогъ већ башъ изъ Саяна.

„Старомъ шльивкомъ и токайскимъ поноситымъ виномъ —

„Постарай се напунит' ми канавета широмъ.

„А лимуни, поморанце, смокве, покераи,

То су женске посласице — ко ти зато мари.

„Све то пошљи на форшпану и оправи лѣпо,

„Тражи користь за самъ себе, не поступаи слѣпо.

„Я љу теби до године палицу кнезовску

„Дати опетъ у руке, и владу сеоску.

„Нежали ты обштину, яка љ она пуста,

„Дирне л' те когодъ, кажи ми, запуш'ћу му уста.

„Вармеђаше и племиће кадъ уззовнешъ на часть,

„Па докъ чую рећиће: az ám a derék paraszt (5).

Кипра.

(1) Апсомъ.

(2) Селячка.

(3) Тако ми Бога.

(4) Срезу.

(5) Као и ово: „аферитъ љауръ.“

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Печатано у Правителственой Книгопечатињи у Београду.